

ՀԱՆԳԻՍՏ

Վ. Հ. ԱԹԱՆԱՍ ՏԻՐՈՅԵԱՆ

ՄԻԻԲԱՐԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Սիրո կոկիտ մը յանկարծօրէն խոցոտեց Մխիթարեան եղբայրակիցներու սրտերը։
 Դառն է կորուստը՝ զոր ունեցաւ Ռիտս յանձին յոգնավատասակ Վ. Հ. Աթանաս Վ. Տիրոյեանի (1857 + 1926 Սեպտ. 1)։

Սրտի անողոր հիւանդութիւն մը, զոր ընդունեցաւ օրինակելի առաքելութեամբ եւ համբերաւ տար հոգւով, սակաւօրեայ շրջանի մը մէջ խլեց տարաւ անոր բազմաթիւ կեանքը, ի խոր սուգ համակելով իր Միաբանութիւնը, իր Ազգը։

Ծնած ի կարին 1857 յունուար 22ին՝ կը կոչուի Սիմոն՝ Մկրտութեան Աւագանին մէջ. նախ, նաեւ կը թոյլտրուի կ'ընդունի իր ծնողաց ձեռքին տակ եւ ապա ունկնդրելով գործնական վիճակի մը հրաւիրող աստեղ՝ կը մտնէ 1869 Սեպտ. 11-ին ի Ս. Ղազար։ Մխիթարայ Տան մէջ կը գտնէ իրեն իբրեւ ընտիր ու փորձ դաստիարակ՝ գշ. Դատիթ Նազարեթեան, որոյ բազմամիայ խնամոց տակ կը պատրաստուի ապագայ քաջ ուսուցիչն ու տնտեսագէտը, եռանդուն քարոզիչն ու մատենադիրը։ 1873 յունիս 8-ին սքեմատորուելով կը կոչուի Աթանաս, իսկ 1875-ին կ'ըլլայ Որդեգիր Ս. Կուսին՝ կատարելով Մշտնջենաւոր Ռիտսերը։

Թէ՛ իր ընդունակութեամբ եւ թէ՛ տոկուն եւ աննկուն կամքին ուժով տիրացած էր արդէն ուսումնական ու գիտական շատ մը ճիւղերու մէջ իր աշակերտութեան ընթացքին։ Բաճանայ ձեռնագրուելով 1878 Վիկտ. 25ին Լուսահոգի Աբբա՛այր Կիրեղեանի Գեղար. էնի՝ կը սկսի այլեւ բնորոն գործունէութեան շրջան մը, այնպէս որ՝ շուրջ կէս դարու ընթացքին՝ կը վարէ գանազան անգամներ կրթական, քարոզչական ու տնտեսական կարեւոր պաշտօններ վենետիկ, Պարսկաստան, Թուրքիա եւ Հունգարիա։

Հանդուցելոյն գործունէութիւնը նաեւ զրական ասպարէզին մէջ յաւել յիշատակելի պիտի մնայ. Դա ճոխացուցած է Հայ Գրականութիւնը բազմաթիւ ու բազմազգի երկերով. Երն մերթ կը տեսնենք զինքը հանճարեղ գրել ու քաջ մատենագիր, մերթ հոռետոր եւ թարգմանիչ, մերթ հրապարակագիր եւ հրատարակիչ Նախնեաց գործերու։ Տպագրապետի քաջավարժ պաշտօնավարութենէն զատ եղած է երկար տարիներ Բազմավէպի Խմբագրապետ, տալով Հանդիսին պէտք եղած փայլը՝ զրական ամէն ճիւղերու մէջ. Բաց ի «Գրադարան թատրոնագրական» տիտղոսին ներքեւ իր հրատարակած չարքէն (ցայտոր 20 հատոր), ուր զետեղած է նաեւ իրմէ թարգմանածոյ եւ ինքնագիր գրուածքներ, ինչպէս նաեւ Բզմ.ի մէջ ունեցած իր անթիւ յօդուածներէն, ի լոյս ընծայած է հետեւեալ կարեւոր երկասիրութիւնները, որոնք արդիւնք են իր անխնշ կամքին.

Հանդուցութեան եւ Բազմոց հոյ լեզուին հոմանիշ բառերուն. — Սղագրութեան հայկական. — Բառալի լուծմանց տալիարկութեան Համառոտ Թուարանութեան Հ. Հ. Պապիկեան. — Երգիկաց Դասկա. — Նմանութիւն Բազմա ընտրեան ժողով. — Եարակներ Ս. Առաքածանի (հայ-լատինական)։ — Չուանդիք Պատմ. Վարդ. — Պրիւդիք Վիգորայ. — Հ. Ղ. Աւերջանի Սիւտան (աղբարեալար-համառոտութիւն)։ — Քերթնութեան Գունկանութիւնը. — Արտեսա Տաղաւորութեան. — Քերթնութեան հայ-իտալ. — Թատոյի Սրտաւոր պատկեր. — Վլաս Կանոնիք. — Oratio panegyrica de vita S. Gregorii Illuminatoris. — Discorso panegyrico alla Beatisima Vergine Maria di S. Gr. Naregh. — Արտարան Մայիսի. — Հաւատով Խոտաւանիք Ս. Եղեղեալ (աղբարեալար տառաւոր)։

Ըսենք նաեւ որ Ողբացեալը իբրեւ հրատարակիչի ունէր Տանդէի Աղբարեան իր հայ թարգմանութիւնը քերթողական մասնաշատով չափով մը եւ աւարտելու հետ էր Աղբարեալար լեզուի նոր քերականութիւն մը, որոնք ձեռագիր կը մնայ։

Արդ նկատելով այս ամէն հոգեկան եւ իմացական բարեմասնութիւնները՝ Միաբանութիւնը կը կորսնցնէ յոյսը՝ Հ. Պ. Տիրոյեանով իր կ'աղբարեալար անգամներէն մին, եւ Հայ Գրականութիւնը՝ բնորոն ու գործունէալ վայել մը։

Տէր, զնոյի ժառանգի քո ընկալ ի դաստ անդրանկաց գրեկոց ի յերկինս։

Ո՛ր

ԳԻ

